לאנסובי לצרה מקמי דידה אי אמרת צרה מעידה לחברתה אף על גב דלא אינסיב מנסבינן לה לצרה אי אמרת משום דהיא לא מקלקלא נפשה אינסיב מנסבינן לה לצרה אי לא אינסיב לא מנסבינן לה מאי תא שמע ר' אלעזר אומר הואיל והותרו ליבמין הותרו לכל אדם אי אמרת בשלמא דהיא לא מקלקלא נפשה היינו דכי אינסיב מנסבינן לה אלא אי אמרת משום דצרה מעידה לחברתה אף על גב דלא אינסיב נמי אלא שמע מינה טעמא דרבי אלעזר משום דאינסיב הוא ולא מקלקלא נפשה רבי אלעזר לדבריהם קאמר להו לדידי צרה מעידה לחברתה ואף על גב דלא אינסיב מנסבינן לה אלא לדידכו אודו לי מיהת דהיכא דאינסיב מנסבינן לה משום דהיא לא מקלקלא נפשה ורבנן °תמות נפשי עם פלשתים הוא דקעבדה ת"ש *האשה שהלכה היא ובעלה למדינת הים ובאה ואמרה מת בעלי תנשא ותטול כתובתה וצרתה אסורה ר' אלעזר אומר הואיל והותרה היא הותרה נמי צרתה אימא הואיל והותרה ונשאת וליחוש דלמא בגיטא אתאי והאי דקאמרה הכי לקלקלא לצרה היא מיכוונה אי דאינסיב לישראל הכי נמי הכא במאי עסקי' דאינסיב לכהן :

מתני' **[א]אין מעידין אלא על פרצוף פנים עם החוטם אע"פ שיש סימנין בגופו ובכליו [ב]אין מעידין אלא עד שתצא נפשו [ג]ואפי' ראוהו מגוייד וצלוב והחיה אוכלת בו [ד]אין מעידין אלא עד ג' ימים ר' יהודה בן בבא אומר °לא כל האדם ולא כל המקום ולא כל השעות שוין :

גמ' תנו רבנן *[ה]פדחת ולא פרצוף פנים פרצוף פנים ולא פדחת אין מעידין עד שיהו שניהם עם החוטם אמר אביי ואיתימא רב כהנא מאי קרא °הכרת פניהם ענתה בם *אבא בר מרתא דהוא אבא בר מניומי הוה מסקי ביה דבי ריש גלותא זוזי אייתי קירא דבק בבלייתא דבק באפותיה חלף קמייהו ולא *בשקרוה : אע"פ שיש סימנין וכו' : למימרא דסימנין לאו דאורייתא ורמינהי *[ו]מצאו קשור בכיס ובארנקי ובטבעת או שנמצא בין כליו אפילו לזמן מרובה כשר אמר אביי לא קשיא הא רבי אליעזר בן מהבאי הא רבנן דתניא *[ז]אין מעידין על השומא ר' אליעזר בן מהבאי אומר מעידין מאי לאו בהא קמיפלגי דמר סבר סימנין דאורייתא ומר סבר סימנין דרבנן אמר רבא דכולי עלמא [ח]סימנין דאורייתא והכא בשומא מצויה בבן גילו קמיפלגי מר סבר שומא מצויה בבן גילו ומר סבר אינה מצויה בבן גילו ואיכא דאמרי הכא בשומא העשויה להשתנות לאחר מיתה קמיפלגי מר סבר עשויה להשתנות לאחר מיתה ומר סבר אינה עשויה להשתנות לאחר מיתה ואיכא דאמרי אמר רבא דכולי עלמא סימנין דרבנן והכא בשומא

סימן

בעלה ובאה ואמרה מת בעלי והיתה לה כאן צרה אם זו תנשא בעדותה של זו קודם שתנשא היא : **הואיל והותרה היא** · אלמא משמע היתר דידה שרינן לצרתה ואע"ג דעדיין היא לא נישאת : **ליחוש דלמא בגיטא אתאי** · אי טעמא דר"א לאו משום דצרה מעידה לחברתה הוא אלא משום דלא מקלקלא נפשה ניחוש דלמא הא בגיטא אתאי והחביאה גיטה ואמרה מת בעלי וכדי שתנשא גם צרתה ואיהי לא מקלקלא דבשלמא במתני' היכא דנתייבמו ליכא למימר הכי דאי נמי בגיטא אתאי איקלקלא שנשאת לאחי בעלה אבל לשוק ליחוש : **דאינסיב לכהן** · דאי אתי בעלה ומיבעי לה לאהדורי גיטא מיפסלא אכהן ונפקא : **מתני' אין מעידים** · על האיש שמת אא"כ ראוהו מת בפרצוף פניו עם חוטמו שיכולין להכירו שזהו אבל לא ראוהו בפרצוף או שניטל חוטמו אין מעידין עליו להשיא את אשתו שמא אין הוא : **ואפי' ראוהו מגוייד** · לשון גודו אילנא (דניאל ד) מנותח ומלא פצעים וחבורות חרב : **או צלוב** · על הצליבה או חיה דורסתו ואוכלת בו : **אין מעידין** · עד שיראו שתצא נפשו : **ואין מעידים אלא עד ג' ימים** · אם ראוהו בתוך ג' ימים למיתתו מעידין עליו אבל אם לא ראוהו עד לאחר ג' ימים חיישינן שמא נשתנו מראית פניו ואין זה שהם סבורים : **רבי יהודה בן בבא אומר לא כל האדם כו'** · יש לך אדם שממהר להשתנות משאר אדם כגון אדם שמן ויש לך מקום שחמה נוגעת בו יותר והאדם מת ממהר להסריח ולהשתנות ויש לך שעה שהעולם חם והמת ממהר להסריח ובגמ' בעי לחומרא פליג או לקולא פליג : **גמ' פדחת** · מצח : **הכרת פניהם ענתה בם** · העידה בם אלמא אין עדות בשאר הגוף אלא בהיכר פנים : **קירא** · שעוה : **דבק בבלייתא** · הדביקה במעט מטלית בלויה : **בלייתא** · בגד בלוי : **באפותיה** · במצחו : **מצאו קשור** המביא גט לאשה ואבד הימנו : **בין כליו** · בין כלי ביתו ומכיר את הכיס ואת הטבעת שהן שלו כשר ולא חיישינן דלמא האי כיס והאי טבעת דאיניש אחרינא הוה והאי גט אחר הוא אלמא סמכינן אסימנא דאית ליה בכיס ובארנקי ואפי' לאישרי איסור אשת איש דאורייתא אלמא סימנין דאורייתא : **שומא** · ורוא"ה : **סימנין דאורייתא** · אף השמלה בכלל היתה כו' בפ' ואלו מציאות (ב"מ דף כז:) : **בן גילו** · שנולד בפרק אחד ובמזל אחד ור"א בן מהבאי סבר אין שומא מצויה בבן גילו : **להשתנות** · ממראה : **סימנין דרבנן** · ולא דרש אף השמלה לסימן אלא לאוכוחי דהתם פלוגתא היא :

מובהק

פי' משום דמשם ואילך משתנה כו' ואר"ת דהיינו דוקא כשאין שם אלא הפרצוף אבל כל גופו שלם אפי' אין כאן פדחת וחוטם ניכר הוא היטב ע"י סימני הגוף ועוד דשמא דוקא בסימנין הוא דקאמר הכי אבל ע"י טביעות עין ניכר היטב ע"י סימני הגוף כיון שיש כל גופו ואפי' לאחר כמה ימים והיכא שאינו נחבל בפנים ולאו נראה דבר פשוט שיוכלו להכירו אפי' אחר כמה ימים כי אינו משתנה כל כך ודבר ידוע הוא שהוא ניכר אפי' אחר כמה ימים אפי' הוא אמת דהיכא שנחבל בפרצוף אין מעידין עליו אלא בתוך ג' ימים כיון שנשאר גופו שלם וגם יכול להיות שהוא בתוך ג' ימים כגון היכא שאין ידוע מתי נהרג אין לתלותו אלא בתוך ג' ימים (א) דוקא ותשובת ר"ת כתובה בספר הישר : **הכרת** פניהם ענתה בם · פירוש שצריך פדחת של פניהם להכי מייתי האי קרא דכתיב הכרת פניהם ענתה בם דמשמע שצריך הכרה לבד מן הפנים ועל פי' הקונט' קשיא דבפ' יש בכור (בכורות מו: ושם) מייתי לה אברייתא דהכא ולא על המשנה דהתם והכא נמי משמע דאברייתא קאי דמייתי עובדא ודבק קירא באפותיה היינו על מצחו ובירושלמי דהכא משמע דאחוטם קאי : **מצאו** קשור בכיס ובארנקי כו' · וא"ת מאי קושיא דלמא הכא שאני דמכירו לגט או לכיס בטביעות עין דאפי' עם הארץ אית ליה טביעות עין כדאמר בגט פשוט (ב"ב קסח.) האי צורבא מרבנן דאזיל לקודשי איתתא לידבר עם הארץ בהדיה ויש לו להיות נאמן במגו שיכול לומר לא איבדתיו מעולם וי"ל כגון דאיכא עדים שאיבדו דהשתא ליכא מגו א"נ במצאו אחר ומחזירו ע"י סימן זה שקשור בכיס ולהכי נקט כיס וארנקי : **שנמצא** בין כליו · ואע"ג דרבים מצוים שם ואם נמצא בקרקע היה לחוש ליוסף בן שמעון אחר השתא שמצאו בין כליו אין לחוש שנתנו אחר שם אלא הוא : **אמר** רבא דכולי עלמא סימנין דרבנן · ואם תאמר ברייתא דמצאו קשור בכיס כמאן תוקמא וי"ל דמעיקרא ס"ד דאדם אחר מצאו כדפרישית ולכך בעי למיפשט מינה דסימנין דאורייתא אבל השתא סבר דמיירי שמצאו בעצמו ומכיר הכיס בטביעות עין ונאמן במגו שיכול לומר לא אבדתיו או כמו שיש עדים שהארנקי וכיס וטבעת שלו וידוע שם א"נ דחשיבי כיס וטבעת סימן מובהק :

כליו

גירושין הלכה כח סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סימן יז סעיף כד :

ט ב מיי' שם הל' טו טוש"ע שם סעיף כט:
י ג מיי' שם הלכה יח טוש"ע שם סעיף לא :
יא ד מיי' שם הל' כא טוש"ע שם סעיף כו:
יב ה מיי' שם טוש"ע שם סעיף כד :
יג ו מיי' פ"ג שם הל' ט סמג עשין נ טוש"ע שם סי' קלב סי"ד:
יד ז מיי' שם פי"ג הל' כא סמג שם טוש"ע שם סימן יז סעיף כד :
טו ח מיי' פי"ג מהל' אבידה הל' ה סמג עשין עד טוש"ע ח"מ סימן רסז סעיף ד ה :

◆

תוספות ישנים

ואין מעידין עד לאחר ג' ימים . ודוקא היכא דאין מכירים אלא ע"י סימנים והוא מלא פצעים ואין כל גופו לפנינו אבל אם הוא שלם או הפדחת והחוטם ואנו מכירים בו על ידי טביעות עין יפה מעידים אפילו לאחר כמה ימים :

[פי' כמו מבקר ליה דעירובין יט. כלומר לא הכירוהו וע' תו' בכורות לו: ד"ה תוייה כו' וכתב הערוך בערך בקר ולבקר בהיכלו (תהלים כז) תרגום ולבקרא בהיכליה]

◆

תוס' חד מקמאי

הא דתנן אין מעידין אלא על פרצוף פנים עם החוטם אפי' שיש סימנים בגופו ובכליו . דוקא בסימן שאינו מובהק אבל בסימן מובהק מעידים דסימן מובהק כעדים דמי : גרסי' בפ' מי שאחזו אמר רב כהנא אמר רב חרש שיכול לדבר מתוך הכתב כותבין ונותנין גט לאשתו א"ר זירא אי קשיא לי הא קשיא לי אם לא יגיד פרט לאלם שאינו יכול להגיד ואמאי הרי יכול להגיד מתוך הכתב · א"ל אביי עדות קאמרת שאני עדות דרחמנא אמר מפיהם ולא מפי כתבם מיתיבי כשם שבודקין אותו לגיטין כך בודקין אותו למשאות ולמתנות ולעדיות ולירושות . קתני מיהא עדות. אמר רב ששת [בעדות אשה] דאקילו ביה רבנן . שמעינן מהא דמפי כתבם בעדות אשה כשר . ומיהו לא דמי האי מפי כתבם דירושה שכתב רב אלפס [גרסינן בירושלמי] מצא כתוב בשטר איש פלוני מת איש פלוני נהרג וכו' דבההיא דגיטין מיירי כגון שכתב לפניו בשטר איש פלוני מת ובההיא מכשרי' אבל בנמצא כתוב בשטר איש פלוני מת לא אפשר דלא מכשר וה"ר אלפס א) כתב ולא פסק הלכה כדברי מי :

תורה אור

שופטים טז

ישעי' ג

לעיל קיח:

◆

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה אין מעידין וכו' ג' ימים ותשובת ר"ת כצ"ל ותיבת דוקא נמחק :

[ב"מ כז: בכורות מו:]

[בכורות שם]

[שבת קכה: יומא פד.]

ב"מ כז: [גיטין כז:]

[ב"מ שם]

◆

גליון הש"ס

גמ' לא כל האדם . עיין זה פסחים מח ע"ב :